

„Számvetés félúton” – A második Orbán-kormány két éve II.

Az elmúlt két év nem volt híján emlékezetes, fordulatos eseményeknek, a kormány tevékenységét bizonyos értelemben kettősség jellemezte. A tárgyalt időszak emlékezetes abban az értelemben, hogy ilyen mértékű átalakításokat a rendszerváltás óta nem értünk meg, fordulatos pedig a tekintetben, hogy rendkívüli események, hirtelen jött intézkedések, illetve a válság eseményei borzolták a kedélyeket. Kettősség, ellentmondás a Fidesz-KDNP korábbi ellenzéki politizálása és majdani kormányzati tevékenysége között érzékelhető. Az elmúlt két évben számos új fogalmat tanulhattunk, mint például „fülkeforradalom”, „gazdasági szabadságharc”, „nem ortodox gazdaságpolitika”, stb. Elemzésünkben igyekszünk szakpolitikai lebontásban tematikusan áttekinteni és értékelni a 2010. május 29. óta regnáló második Orbán-kormány tevékenységét. Elemzésünk második részében az oktatás-és kultúrpolitika, a szociálpolitika, a nyugdíjrendszer és az egészségügy területével foglalkozunk.

Oktatás- és kultúrpolitika

A kormánypártok az elmúlt két évben az oktatási rendszer több elemét is gyökeresen átalakították. A felsőoktatás átszervezése során – a „gazdasági szabadságharcnak” megfelelően – elsősorban forráselvonás történt, a törvény értelmében a hallgatók a felsőoktatásban ezentúl állami ösztöndíjjal, részösztöndíjjal, és önköltséges formában vehetnek részt. A kormány amellet, hogy komoly mértékben visszametszette az államilag támogatott keretszámokat, az önköltség mértékét is jelentősen megemelte, így elmondható, hogy a társadalomnak a Fidesz által kezdeményezett „szociális népszavazáson” is kifejezett tandíj-ellenes attitűdjét figyelmen kívül hagyva a kormány – kevés ösztöndíjas támogatása mellett – fizetőssé teszi a felsőoktatást. Az ösztöndíjrendszer átalakítása a 2013 szeptemberétől induló felsőoktatási részösztöndíjas képzésre való jelentkezések alacsony számát eredményezte. Ezt tapasztalva a kormány az állami ösztöndíjak keretszámát 5000-rel bővítette, melynek majd fele a különböző műszaki képzéseket fedi le.

A második Orbán-kormány ezen intézkedése ennek ellenére is a társadalom felsőbb rétegeinek kedvez, jelentősen leszűkítve a nehezebb anyagi körülményekkel rendelkező középiskolások továbbtanulási lehetőségeit. A kormánypártok – a fiatalok elvándorlását megakadályozandó – a hallgatók „röghöz kötését” is törvénybe foglalta, mely az államilag finanszírozott képzés szereplőinek körében kötelező magyarországi munkavégzést ír elő (20 éven belül, tanulmányi idő kétszerese). Bár célját tekintve a változtatás iránya támogatandó, a megvalósítás ezen – nem az okok megszüntetésére törekvő – formája érthető módon széles körű felháborodást keltett, jelenleg pedig mind az Alkotmánybíróság, mind az Európai Bizottság vizsgálja az új szabályozást.

Az ellenzékben még sokat támadott bolognai rendszert az átalakítások (egy kivétellel) nem érintették. A pedagógusképzés duális rendszerben történő oktatásának tarthatatlansága a kormánypártokat azonban annak eredeti osztatlan képzésre történő visszaállítására készítette.

A köznevelési törvény 2013. január 1-jétől az iskolák fenntartását egy központi szerve ruházza át, az intézményfenntartást továbbra is önkormányzati kompetenciában hagyva. A pedagógusok bérkifizetésének átvállalásával sem várható azonban az intézményfenntartó önkormányzatok finansziális helyzetében meghatározó mértékű javulás, így mind az iskolabezárási hullám, mind az egyházi térnyerés valószínűsíthetően tovább folytatódik. A pedagógusi életpályamodellt, illetve a bérek emelését bár szintén a törvénybe iktatták, 2013-as bevezetésük a Széll Kálmán Terv 2.0 alapján – gazdasági helyzettől függően – elhalasztható. A tankötelesség korhatárát a kormánypártok 18-ról 16 éves korra, míg a kötelező óvodai részvételt 2014-től 5-ről 3 éves korra szállították le. A szakképzés átszervezése az elméleti-gyakorlati képzés arányait kívánta megváltoztatni, az ún. duális rendszerben az oktatási intézmények és vállalatok kapcsolatára épülő gyakorlatok súlyának növelésével, mely a kormánypártok véleménye szerint jobb szakemberek képzését teszi lehetővé, ami elősegíti a gazdaság fejlődését. A Hoffmann Rózsa oktatásért felelős államtitkár nevével fémjelzett reformok nemcsak az ellenzék padsoraiban, de a kormánypártokon belül is komoly vitákat generáltak. A parlament az oktatásügyet érintő mindhárom – a szakképzésről, a nemzeti köznevelésről, illetve a nemzeti felsőoktatásról szóló – törvényjavaslatot a kétharmados kormánypárti többségre támaszkodva, az ellenzék ellenében fogadta el.

A második Orbán-kormánytól sokan a korábbi szocialista-liberális kultúrpolitika terén is paradigmaváltást reméltek. Az új kormány megalakulásakor azonban már a kormányzati struktúra (nem állt fel külön oktatási, kulturális minisztérium, e területek a Nemzeti Erőforrás Minisztériumába integrálódtak) is jelezte, hogy az ágazatot nem megfelelő „helyiértéken”

kezelik. Ezt megerősíteni látszik az a tény is, hogy az államtitkárság költségvetése szűkre van szabva. Bebizonyosodott, hogy Szöcs Géza kulturális államtitkár – akinek kinevezése ellen többek között Csoóri Sándor is tiltakozott, s akit Orbán Viktor a „a polgári kormányzat kulturális filozófiájának kidolgozására” kért fel – alkalmatlan egy nemzeti kultúrpolitikai fordulat levezénylésére. Ezt a megállapítást alátámasztani látszik az államtitkárnak az ún. filozófusügyben, a Magyar Nemzeti Színház igazgatójának ügyében, ill. több más eset kapcsán tett nyilatkozata is.

Szöcs Géza többször kifejtette, hogy a kormány nem szeretne „kultúrkampfort”, ugyanakkor elmulasztott szembenézni azzal, hogy ez már hosszú ideje folyik Magyarországon (utóbbi időszakban lásd pl.: Alföldi Róbert ügye, Új Színház-ügy, de bizonyos szempontból idesorolható Kertész Ákos esete is), s aminek egyértelmű megnyilvánulása a „népi-urbánus” vita továbbélése. 2011 augusztusában egy interjúban arra a kérdésre, hogy mit tekint államtitkárként elért legnagyobb eredményeinek, Szöcs többek között a következőket válaszolta: *„Említhetném a repülőtér átnevezését Liszt Ferencre és még sok egyebet – ezek kultúrdiplomáciai sikerek. De azt is saját eredményemnek tartom, hogy nem tört ki ebben az országban ennél nagyobb kultúrkampf. Emlékezzünk csak a félelmekre, hogy turulos, árvalányhajás kurzus kezdődik, és voltak egyéb szorongások, félelmek és bosszúvágyak. Ahhoz képest, hogy mindez ráadásul egy pénzügyi katasztrófa körülményei között jött elő, azt gondolom, hogy sikerült relatív békét és nyugalmat konszolidálni.”* Ez a fajta kevésbé „aktivista” hozzáállás is mutatja, hogy a jelenlegi kulturális vezetés számára az értékközpontú, nemzeti tematikájú szemléletváltásnál fontosabb a konfliktuskerülés (kultúrpolitikai paradigmaváltás hiánya és a várt személycserék elmaradása a kulturális intézmények élén), a fennálló viszonyok konzerválása. Szöcs Géza végül a ciklus félidejében megindult kormányátalakítás újabb „áldozata” lett. Szintén sokat sejtető momentum volt, amikor L. Simon László (az Országgyűlés Kulturális bizottságának elnöke) váltotta Jankovics Marcellt a Nemzeti Kulturális Alap élén, majd Szöcs lemondása után az Emberi Erőforrások Minisztériumának kultúráért felelős államtitkári pozícióját is elfoglalta. L. Simon László, államtitkárként első - komoly ellenzéki kritikákkal illetett – törvényjavaslatában az Alap alelnöki pozíciójának létrehozását javasolta, mely a már elfogadott jogszabály értelmében nem összeférhetetlen az államtitkári poszttal. A széles jog- és hatáskörrel rendelkező tisztséget így maga L. Simon László töltheti be. Bár az államtitkár kifejezte, hogy nem kívánja növelni a politikai befolyást a kuratóriumban, az említett törvénymódosítás egyértelműen ez irányba hat.

A kulturális kormányzat eddigi lépései – különös tekintettel a szimbolikus jelentőséggel is bíró lépésekre – nem jelöltek ki markánsan új irányvonalat, Magyarország továbbra is azon az ösvényen halad, melyet az előző ciklusok gyakorlata „taposott ki”, s amely alkalmatlan a nemzet erkölcsi-szellemi megújítására. Az SZDSZ szelleme tovább kísért a magyar kultúrpolitikában is.

Szociálpolitika

A Fidesz ismételt kormányra kerülése óta eltelt mintegy két évben több területen hozzányúlt a családokat érintő támogatásokhoz, a családi adókedvezménytől kezdve a családi pótlékig. A bevezetett egykulcsos, 16%-os adó mellett tehát a családoknak a személyi jövedelemadó területén is kedvezményeket kívánt biztosítani az ország és a lakosság nehéz gazdasági helyzetében, enyhítve a gyermekes családok terheit, és ösztönözve a gyermekvállalást. Bár az adókedvezmény családok támogatását célzó indíttatása pártolendő, annak tényleges megvalósulása csekély mértékű anyagi segítséget nyújt a kevesebb jövedelemmel rendelkező szülők vonatkozásában. A jelenlegi kormány a Bajnai-csomag családokat érintő megszorításainak visszafordítását kommunikálta, ugyanúgy, ahogy az 1998 és 2002 közti kormányzása előtt a Bokros-csomag intézkedéseivel szemben kiállt, s ennek megfelelően a családtámogatási rendszerben kisebb módosításokat ugyan, de végrehajtott. A családi pótlék folyósításának a tankötelezettség mulasztása esetén történő felfüggesztését ennek keretében visszaállította. A törvény szerint az igazolatlanul mulasztott 50. tanóra után – a gyermek védelembe vételének elrendelése mellett – az utána járó iskoláztatási támogatás nyújtása 6 hónap időtartamra természetbeni formában valósul meg. A gyermekgondozási segély összege ugyan nem változott, hossza azonban 3 évre nőtt. Érdeemes megemlítenünk a gyermekek napközbeni ellátására (bölcsődére) vonatkozó szabályozások változását is. Ezentúl ugyanis az étkeztetés megtérítésének követelménye mellett, az intézmények jogosultak lesznek gondozásért járó térítési díj (személyi térítési díj) beszedésére. A maximálisan kiszabható díj a családban egy főre jutó rendszeres havi jövedelem 20%-a, illetve amennyiben az étkeztetés biztosítását is magában foglalja, úgy legfeljebb 25%-a lehet. A kormány az otthonteremtés feltételeinek állami támogatását az otthonteremtési program keretében igyekszik megvalósítani, így a legalább egygyermekes fiatal családok lakástámogatásban, szocpolban részesülhetnek, melyre a költségvetésből 5,2 milliárd Ft áll rendelkezésre. A szocpol igénylésének feltételei azonban igen szigorúak, Budapesten a kiemelkedően magas

négyzetméter árak, vidéken pedig elsősorban az új lakások építésének hiánya akadályozza a támogatáshoz jutást [<http://www.vg.hu/penzugy/hitel/>].

A családtámogatási rendszer nem képes azonban a tragikus népesedési folyamatok javítására, nem ösztönzi kellő mértékben a gyermekvállalási hajlandóságot. Az új Baby-boom stratégia bár jól vázolja a népességfogyás különböző okait, konkrét javaslatától korántsem várható pozitív változás, tekintve mindenekelőtt a finanszírozásukhoz szükséges források hiányát.

A szociális támogatások rendszerében némi elmozdulás figyelhető meg a pénzben nyújtott támogatásoktól a természetbeni ellátások nyújtásának irányába. Az önkormányzatok a lakásfenntartási támogatást például a lakókörnyezet rendezettségéhez köthetik, annak hiánya esetén felhatalmazást kapnak a támogatás természetbeni nyújtására. Felmerült a családi pótlék és egyéb szociális segélyek Erzsébet-utalványban történő nyújtásának bevezetése is, melynek célja egyrészt a támogatás optimális felhasználásának elősegítése, illetve a különböző visszaélések elkerülése. Ennek megfelelően a rendszeres szociális támogatás egy részének természetben történő nyújtását az önkormányzat mérlegelheti, a családi pótlék azonban továbbra is kizárólag pénzben kerülhet folyósításra.

A kormány a munkanélküli segélyezést is megreformálta, melynek következtében az álláskeresői járadék folyósításának időtartama a korábbi 270-ről 90 napra csökkent. Evvel párhuzamosan – a munkanélküliségi ráta javítása érdekében – beindította a közmunkaprogramot, melynek résztvevőit bruttó 57.000Ft havi bér illeti meg. A foglalkoztatottak száma ennek (illetve szezonális hatásoknak) köszönhetően február-áprilisban az egy évvel korábbi adatokhoz képest nőtt, a munkanélküliségi ráta azonban lényegében változatlan maradt. A Fidesz-KDNP 10 év alatt egymillió új munkahely megteremtésére tett ígérete tehát korántsem látszik megvalósulni. (A közmunka-programra rendelkezésre álló 132 milliárdos keretből idén 206 ezren dolgozhatnak a foglalkoztatásért felelős államtitkár szerint: az országos közmunkaprogramban 45 ezren kaphatnak állást, ők 8 órában 11 hónapig dolgozhatnak, a 6 órás foglalkoztatással járó önkormányzati közfoglalkoztatást 79 ezren vehetik igénybe, míg a kistérségi mintaprogramokban 67 ezren vehetnek részt).

Nyugdíjrendszer

A magyar nyugdíjrendszer fenntarthatóságát már jó ideje komoly aggályok övezik. A fogyó népesség, az egyre kevesebb aktív munkavállaló és a társadalom előregedése mindinkább

nehezebb helyzetet teremtenek a nyugdíjasok állami ellátásának biztosítása terén. A nyugdíjból élők tömegeinek (mint a politika számára kiemelten fontos választói bázis) megnyerése érdekében, a nyugdíjak többségének alacsony szintje, reálértékének csökkenése miatt a 13., sőt 14. havi nyugdíj ígéretével még a 2006-os választások idején is éltek a pártok. A 2006-os választási kampányban a Fidesz a 14. havi nyugdíjra is ígéretet tett, az MSZP az 55. életév feletti munkanélküliek előnydíja mellett a mezőgazdasági nyugdíjszerű járadékosok ellátására, valamint a 13. havi nyugdíj kiterjesztésére és a 90-95-100 évesek extranyugdíjára tett vállalást programjában. A rendszer gyökeres reformját azonban egyik kormányalakításra esélyes párt sem irányozta elő. A Fidesz 2010-es választási programjában az „idősek tiszteletének helyreállítása” mellett magánnyugdíj-pénztári megtakarításaik védelmét ígerte. Az államosítás ehelyütt még említés szintjén sem jelent meg, bár korábban, a Fidesz nyugdíjrendszert érintő reformterve kapcsán a magánnyugdíjpénztárból államiba történő visszatérés feltételeinek megkönnyítése már szóba került. Emellett a Bajnai-kormány által beterjesztett, a jelenlegi kormány szerint már egy évtizede privatizált magánnyugdíjak magánosítását megvalósító javaslat miatt a Fidesz fel is kérte Sólyom László köztársasági elnököt, hogy forduljon az Alkotmánybírósághoz az ügyben. A párt ugyanis elfogadhatatlannak vélte, hogy a nyugdíjak „ismeretlen” kezekbe kerülhetnek, veszélyeztetve az idősek megélhetését. A törvény elfogadása tehát a Fidesz szerint a nyugdíjak „ellopását” jelentette volna.

A Fidesz ismételt kormányra kerülése után sem alakult ki következetes álláspont a magánnyugdíj-pénztárak kapcsán. Eleinte a nyugdíjak megvédését, a költségvetés egyensúlyához szükséges ideiglenes magánnyugdíj-pénztári befizetés-átcsoportosítást kommunikált a kormányzat, majd később megjelent e pillér eltörlésének szándéka. A magánnyugdíjpénztárak közel 3000 milliárdos vagyonából, mint költségvetési többletforrásból azonban a kormányzati szándékok ellenére sem sikerült az államadósság-csökkentés, illetve a gazdasági növekedés céljának érdemi előmozdítása, sőt a rendszer átalakításából nyert összeg tetemes hányadának MOL-részvények vásárlására fordítása – illetve az árfolyamesés következtében realizált jelentős veszteség – miatt heves ellenzéki kritikák érték a kormányt.

A nyugdíjjogosultak – a rendszer hosszú távú fenntarthatóságát veszélyeztető – nagy száma miatt a kormány radikálisan átalakította a korábban fennálló nyugdíjrendszert. Megszüntették az előre hozott, valamint a csökkentett összegű előre hozott öregségi nyugdíjat, a korkedvezményes és korengedményes nyugdíjat, a bányász- és művésznyugdíjat, a fegyveres

szervek és a Magyar Honvédség hivatásos állományú tagjainak szolgálati nyugdíját, a polgármesterek, országgyűlési- és európai parlamenti képviselők korhatár előtti öregségi nyugdíját is. Ezek mellett – az érintett érdekszervezet ellenállása és felháborodása ellenére is – megszűnt, illetve rehabilitációs vagy rokkantsági ellátássá alakult a rokkantsági nyugdíj, ahogy az a fegyveres szervek esetében is történt. Mindemellett az utazási kedvezményre jogosultak körét is szűkíti a kormány. A módosítás hatására az államtitkárság a korábbi kedvezményben részesülő nyugdíjasokból 462.000 főre becsülte azok számát, akik továbbra is részesülhetnek a kedvezményben. A nyugdíjrendszer átalakítása tehát gyökereiben változtatta meg a nyugdíjfinanszírozást, illetve a nyugdíjra való jogosultságok feltételeit. A reformok mellett egyébként nyugdíjmelés sem várható (csupán a törvényben rögzítettek szerinti reálszinten tartásnak megfelelő korrekció), illetve a jelenlegi kormánypártok által 2009-ben még leszavazott 13. havi nyugdíj eltörlésének felülbírálatára sincsenek kormányzati törekvések. A nők azonban 40 év munkaviszony után, életkortól függetlenül nyugdíjba mehetnek (előrehozott öregségi nyugdíj), ahogyan azt a párt már 2006-os választási programjában is hirdette. Az érintettek több, mint 90%-a élt is a felkínált lehetőséggel. Az új Munka Törvénykönyve tartalmazza a védett kor (határozatlan időre szóló munkaszerződésű munkavállalónak az öregségi nyugdíj előtt öt évvel csak különösen indokolt esetben lehet felmondani) intézményét is. A nyugdíjrendszert érintő legfrissebb javaslatok a közsférában dolgozók 62 éves kor feletti kötelező nyugdíjazását célozzák. A nemzetgazdasági miniszter az intézkedés eredményeképp 20 milliárdos megtakarítással számol, az egyeztetések végezetével azonban ez jelentősen módosulhat. Szócska Miklós egészségügyért felelős államtitkár az intézkedést a drasztikus humán erőforrás kapacitással rendelkező ágazatban megvalósíthatatlannak ítélte és az ágazat mentességét kérte. Hoffmann Rózsa jelezte, hogy sem a felsőoktatásban, sem a közoktatásban nem várható általános nyugdíjazás, ám utóbbiban elkerülhetetlen a gyermeklétszámhoz igazodó leépítés.

Egészségügy

Az egészségügyi szektor és annak finanszírozása Magyarországon is kardinális, folyamatos vitákat generáló kérdés, mely kezelése így a mindenkori kormány számára is nagy felelősséggel jár. A Fidesz egyelőre nem eszközölt jelentős lépéseket e szakterületen, bár a választások előtt hangsúlyozta az ágazat strukturális átalakításának fontosságát. A párt egészségügyi programja sem változott 2006 és 2010 között: a kórházak állami kézben tartása, a kiszámítható egészségügyi életpálya magasabb fizetésekkel, a nemzet egészségi állapotának

javítása, illetve több kórházi ágy a fekvőbeteg-ellátásban, több mentőautó a sürgősségi ellátásban, stb. A Fidesz ennek megfelelően elégtelennek véli választási programjában az egészségügyre fordított állami kiadások mértékét, mely nem éri el az európai átlagot (illetve a régió országaira jellemző szintet). A program részeként a gyógyszergazdálkodás átalakítását is fontosnak tartja a párt, az egyre emelkedő gyógyszerárak és a kispatikák fennmaradása érdekében. Ezért hosszabb távú megállapodásokat sürget az Egészségbiztosítási Pénztár és a gyógyszergyártók között, illetve kitér a patikaalapítás feltételeink újraszabályozására is.

A kormány az egészségügy reformját megkezdte, azonban annak finansziális helyzete e lépéssorozat keretében sem változott, sőt a Széll Kálmán Terv (I-II.) takarékosági intézkedései az ágazat fiskális kondíciójának esélyeit is jelentősen rontották (az első Széll Kálmán Terv kb. 83 milliárd forintos megtakarítást irányzott elő a 2012-es évre, a jelenlegi takarékosági intézkedésekkel együtt összesen kb. 170 milliárd forintos megszorításról beszélhetünk). A kórházak fojtogató adósságállománya továbbra is fennáll, bár az egészségügyi államtitkárság szerint folyamatosan csökken. A fővárosi és megyei fekvőbeteg-ellátó intézmények állami kézbe adása – bár némi megnyugvást jelenthet a beszállítóknak – a kórházak tartozásait a 2011. év végi gyorssegélytől eltekintve hosszabb távon nem mérsékli. Emellett igen meghatározó a fekvőbeteg-ellátás reformjában megnyilvánuló önellentmondás is. Ellenzékben a párt ugyanis még a kórházi ágyak számának növelését sürgette, ezzel ellentétben nemhogy csökkentésüket, de egész osztályok megszüntetését tapasztalhatjuk. A meghirdetett kórházi konszolidáció egyelőre tehát úgy tűnik, várat magára.

A gyógyszertámogatások rendszerét sem hagyta érintetlenül a kormány. A szocialista kormányzás alatt meghirdetett generikus gyógyszerkiadás ösztönző rendszerét kívánja megvalósítani, mely a vaklicit segítségével közösen csökkentené a gyógyszerárakat. Az előkészítés alatt álló ún. spanyol modell lényege az, hogy csökkentenék a helyettesíthető (generikus) változattal nem rendelkező, régóta forgalomban lévő készítmények árának támogatását. A kormány februárban megkezdte a gyógyszertámogatásokat érintő egyeztetéseket az előirányzott költségvetési hiánycél biztosítása érdekében. Ennek eredményeképp a Széll Kálmán terv 2.0 77 milliárd Ft-os megtakarítást irányoz elő a következő évi gyógyszertámogatásokból. (A következő évben a gyógyszerkasszát érintő további 77 milliárd forintos megtakarítás nyomán a gyártói befizetésekkel kalkulált 2011-ben még 376 milliárd forintos gyógyszerkassza 2012-ben 267 milliárd forintra csökken). A támogatásokra szánt összeg megnyirbálása természetesen nem illeszthető bele a párt korábbi, ellenzéki politikájába. A kormány – ígéreteinek megfelelően – a kispatikák védelmében

változtatásokat foganatosított azok tulajdonosi körében, egyre inkább gyógyszerész tulajdonba juttatva a patikákat.

Az egészségügy finanszírozásának nehézségeit igyekszik valamelyest enyhíteni az egészségügyi termékadóból befolyó összeg, melynek bevezetését a kormánypártok a népegészség javításának szükségességével legitimáltak. A „chipsadó” népegészségügyi hatása azonban erősen vitatható, és inkább illeszthető be a kormány fiskális szempontot érvényesítő célrendszerébe, az állam bevételek növelésének kívánalmába. A programban meghirdetett népegészség-javítás sokkal inkább alátámasztható a dohányzás szabályainak európai szinten is igen keménynek mondható szigorításával és a dohánytermék-árúsítás feltételeinek változtatásával, illetve jövedéki adójuk megemelésével. A 2012-es költségvetési törvényben a korábbi 27%-os társadalombiztosítási járulék szociális hozzájárulássá alakult, amit immár más célokra is felhasználhat a kormányzat.

Az egészségügyi dolgozók bérének kérdése hosszú huzavona után részben megoldódott, hiszen a Magyar Rezidens Szövetséggel (MRSZ) folyó tárgyalások, a letétbe helyezett felmondólevelek összességében 30,5 milliárdos összegű fizetésemeléshez vezettek. Az egészségügyi államtitkárság korábbi bejelentése szerint a bruttó 350.000 Ft alatt keresők bére növekedhet a tervek szerint mintegy 65.000 Ft-tal, mely Szócska Miklós egészségügyért felelős államtitkár kijelentése szerint az orvosok 80%-át érinthetné. Az összeg feletti bérek sávos rendszer alapján növekednének. A szakdolgozók az új bértáblának megfelelően kb. 15.000, illetve 20.000 Ft-os béremelkedésre számíthatnak. A változások pozitív irányát üdvözölve, a felmondólevelek az MRSZ bejelentése alapján megsemmisítésre kerültek. A tervezet azonban mintegy 10.000 egészségügyi dolgozót egyszerűen kihagy a béremelésből. Az egészségügyi dolgozók kivándorlása és így az itthoni szakemberhiány az ágazat legmeghatározóbb problémája, melyet a korábban regnáló kormányoknak nem sikerült orvosolniuk. Feltételezhetően a kis mértékben megnövekedett, ám a nyugati államoktól így is jóval elmaradó bérek sem jelentenek majd megoldást a problémára. A Bajnai-kormány egy drasztikus eszközt kívánt foganatosítani az orvosok itthon tartásának érdekében, amikor „röghöz kötésüket” javasolta. A Fidesz nem ebben látta akkor a megoldás kulcsát, most mégis megjelenik terveiben egy új ösztöndíjrendszer létrehozása, melynek folyósításáért – mondhatni – cserébe, elvárja az abban részesülők itthon maradását. Azonban az ösztöndíjban nem részesülők sem élhetnének a szabad munkaerő-áramlásnak köszönhető lehetőséggel amennyiben a felsőoktatást érintő „röghöz kötést” célzó módosítások jelen formában

megmaradnak. (Az Alkotmánybíróság és az Európai Bizottság is vizsgálja a felsőoktatási törvényt.)

A megelőző kormányzati ciklusban, a liberális egészségügyi szakkormányzat alatt a bejelentett egészségügyi reformlépéseket ellenző Fidesz egyik legfontosabb üzenete volt, „hogy az egészség nem üzlet”, s ennek megfelelően megálljt kell parancsolni a kórház-privatizációs törekvéseknek és a magán-egészségbiztosítási rendszer helyett nemzeti kockázatközösségben kell gondolkodni. Egy 2011. októberi konferencián elhangzottakra hivatkozva több (szak-) közgazdász (köztük Mihályi Péter egészségügyi közgazdász is) úgy vélte, hogy Orbán Viktor megállapodást kötött a Magánbiztosítók Szövetségével (ami a baleset- és betegségbiztosítás kapcsán az szja-törvényben is megjelent), melynek hatására a hazai modell a magán-egészségbiztosítási rendszer irányába mozdulhat el.

Réthelyi Miklós NEFMI-miniszter pozíciójából való távozása előtt (április 27-én) került benyújtásra a nevével jegyzett újabb egészségügyi salátatörvény, mely főként az egészségügyi ellátórendszerben dolgozók anyagi juttatásairól és munkakörülményeinek rendezéséről szólt. A Magyar Orvosi Kamara elnöke a javaslat kapcsán sérelmezte, hogy nem kerül sor kielégítő mértékű bérrendezésre, illetve az orvosok munkakörülményeit esetenként negatívan befolyásoló rendelkezések is bekerültek a törvénytervezetbe. A MOK elnöke szintén kiemelte, hogy a szakmában továbbra is súlyos probléma az elvándorlás, ami egyre nehezebb helyzetbe sodorja a hazai ellátórendszert. A parlament által június 18-án nagy többséggel elfogadott törvény legfontosabb elemei a dolgozók visszamenőleges, illetve beépülő béremelése, a gyógyszer-támogatási-rendszer módosítása, ugyanakkor a jogszabály egyes régóta támogatott gyógyszerek gyártói számára augusztustól fizetési kötelezettséget ír elő.

Balog Zoltán, az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője (a tárcához tartozik az egészségügyi államtitkárság is) nemrég egy nemzeti vagyonleltár létrehozásának szándékát jelentette be az egészségügyben a rendszer átláthatóságának és a finanszírozás hatékonyságának előmozdítása érdekében, illetve továbbra is hangsúlyozza, hogy az ellátás javítását az egészségügyi intézmények bezárásától eltekintve kívánják megvalósítani. A tervezett hatékonyság-növelés lényeges költségvetési többletráfordítások és a jelenlegi ellátórendszer strukturális átalakítása nélkül azonban nehezen képzelhető el.

Összegzésképpen elmondható, hogy a 2012-es esztendő – a korábbi kormányzati ígéreteknek megfelelően – valóban a reformok éve a nagy ellátórendszerek vonatkozásában a tárgyalat

ágazatokban. A véghezvitt kormányzati döntések számos esetben a Fidesz választási programjában ígértekkel ellentétes átalakításokhoz vezettek. A heves politikai vitákkal övezett reformlépésekre éppúgy rányomta bélyegét a fiskális fegyelem által diktált kényszer, mint az egyes ágazati, szakpolitikai koncepciókban foglalt célkitűzések. A szociális ellátás, a nagy ellátórendszerek területe éppúgy elszenvedője a Széll Kálmán Terv 2.0 részét képező konvergencia-programban vállalt megszorításoknak, mint a többi ágazat. Az átfogó átalakítások megkezdődtek, azonban továbbra is kérdéses, hogy az új szisztéma (már ahol valódi rendszerszintű átalakításról beszélhetünk) képes lesz-e megfelelő hatékonysággal működni, illetve a konszolidációra szolgáló területek fenntartható működési feltételeinek biztosítására megtörténik-e a megfelelő forrásmennyiség allokációja.

E-mail: info@iranytuintezet.hu

Honlap: www.iranytuintezet.hu
Blog: www.iranytuintezet.blog.hu
www.facebook.com/iranytuintezet
Telefon: +36-1-700-0760
Fax: +36-1-700-0770